

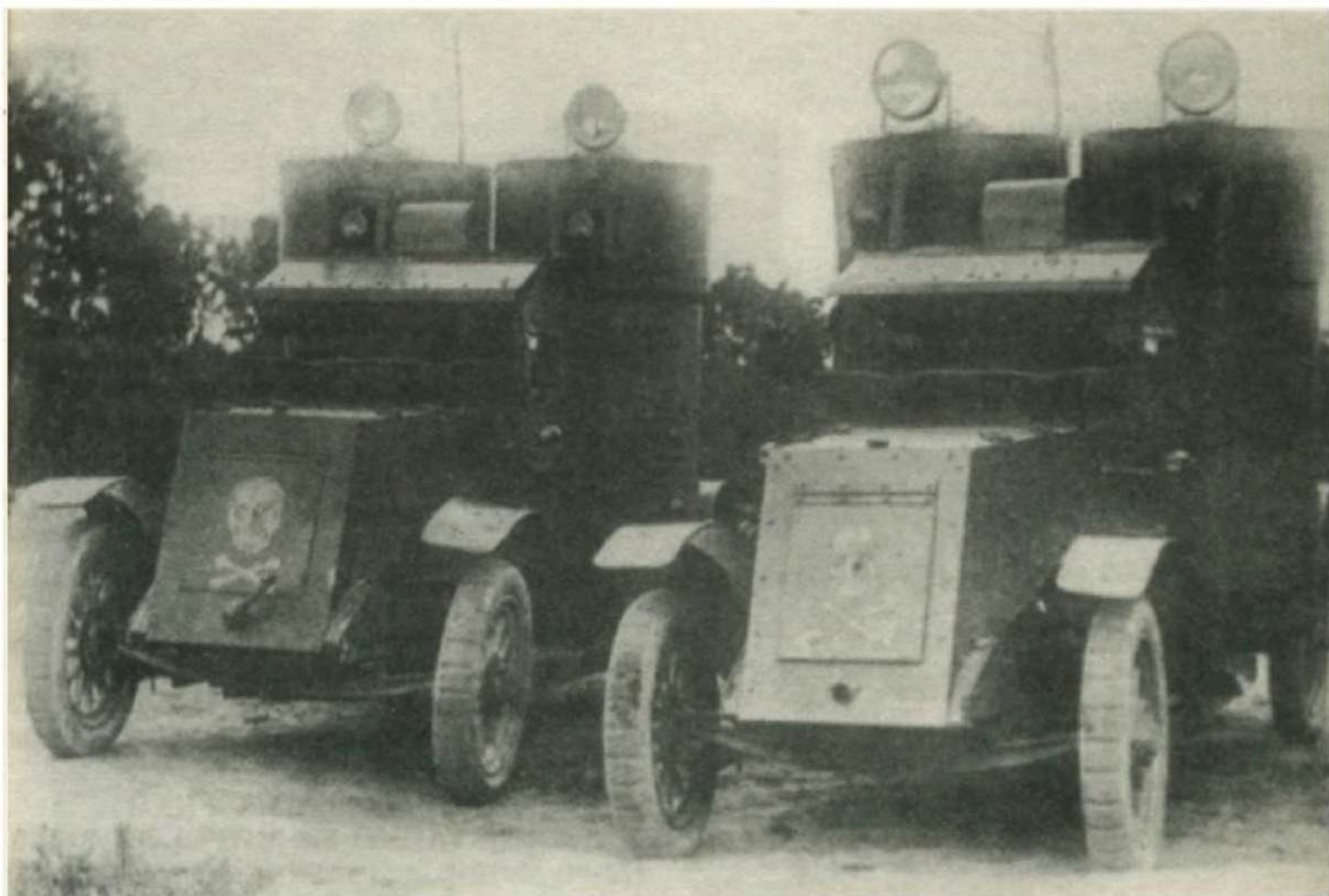
Corporal

Випуск 2

Масштаб 1:50

Designed by Лукашенко Станіслав

Не для продажу!
Not for sale!

Панцирні авта Austin M1915

Зміст

---

1. Остіни М1915 на теренах Першої совітсько-української війни
  - 1.1.Остін М1915 Дієвої армії Української народної республіки «Черник», Корпус Січових стрільців, Сихів, січень 1919р.
  - 1.2.Остін М1915 Дієвої армії Української народної республіки «Отаман Коновалець», Корпус Січових стрільців, Бердичів, 1919р.
  - 1.3.Остін М1915 Червоної армії «Янсон», 1920-ті рр.
  - 1.4.Остін М1915 Червоної армії «Антихрист», 50-й панцирний загін, 1920-ті рр.
  - 1.5.Остін М1915 Червоної армії, Малорита, 1920р.
2. Остіни М1915 в автокулеметних частинах царської армії
  - 2.1.Остін М1915 російської імператорської армії, 21-ше автокулеметне відділення, літо 1917р.
  - 2.2.Остін М1915 російської імператорської армії «Кавказець», 46-те автокулеметне відділення, Південно-Західний фронт, жовтень 1916р.
  - 2.3.Остін М1915 Донської армії «Усть-Білокалитвинець», панцирний дивізіон, літо 1919р.
  - 2.4.Остін М1915 російської імператорської армії «Олег», 36-й автокулеметний взвод, літо 1916р.
  - 2.5.Остін М1915 російської імператорської армії, літо 1917р.
3. Остіни М1915 в інших арміях
  - 3.1.Остін М1915 без розпізнавальних знаків, версія 1.
  - 3.2.Остін М1915 без розпізнавальних знаків, версія 2.
  - 3.3.Остін М1915 без розпізнавальних знаків, версія 3.
  - 3.4.Остін М1915 Латиської армії «Zemgaleetis», 1920-ті рр.
  - 3.5.Остін М1915 Болгарської армії «Скобелев», Румунський фронт, листопад 1916р.
  - 3.6.Остін М1915 Болгарської армії «Суворов», Румунський фронт, листопад 1916р.

Відеоінструкції:

<https://youtu.be/c5IUzsZeTi8?si=d2UwdH5En4j2HezJ>

<https://youtu.be/WttF5K2TmcM?si=iRLC3Gh-ah6kMKAF>

1. Остіни М1915 на теренах Першої совітсько-української війни

1.1 ІСТОРІЯ

Перша совітсько-українська війна – збройний конфлікт між Совітською росією і Українською Народною Республікою у період від 21 грудня 1917 року до 12 червня 1918 року. Війна відбувалася за контроль над територіями колишньої російської імперії, землі яких населяли переважно українці.

Після подій лютневої революції у Петрограді 8 – 15 березня 1917 року починається розпад російської імперії. До влади на території імперії приходить Тимчасовий уряд росії.

На початку 1917 року із 6798000 особового складу діючої російської імператорської армії і 2260000, які перебували у запасних частинах, українці становили 3500000 – 4000000. З них українським військовим рухом було охоплено близько 1500000 осіб. Всього до бою за УНР проти російських більшовиків стало близько 20 тисяч бійців по всій країні, інші були демобілізовані, заявили про нейтралітет або піддавшись пропаганді та скрутному становищі перейшли на сторону більшовиків.

9 лютого 1918 року, через складні умови війни УНР підписало з Німецькою імперією, Австро-Угорською імперією, Османською імперією і Болгарським царством Берестейський мир. За цим договором: УНР виходила з Першої світової війни; УНР було визнано незалежною, рівноправною державою; Холмщина та Підляшшя увійшли до складу УНР; Німецька імперія і Австро-Угорська імперія зобов'язувались допомогти УЦР звільнити територію УНР від більшовиків; УНР зобов'язалась постачати в Німецькій імперії та Австро-Угорській імперії їжу, що була потрібна для населення.

4 травня 1918 року на станції Коренево німецьке командування підписало з представниками Совітської росії угоду про припинення військових дій на Курському напрямку. Всі війська Совітської України (на вимогу німецького командування), що потрапили на територію росії, повинні були бути роззброєні і інтерновані. Але виконання цього пункту угод з німцями носило досить формальний характер, загони з України перекидалися на інші червоні фронти, перш за все проти білогвардійців. На ділянці нового кордону — від Суджі до Рильська — між військами росії і військами союзників була створена буферна нейтральна зона в 10 кілометрів.

Війна закінчилася перемогою Української держави за допомогою Австро-німецьких союзників, а також зміною влади та державного устрою в країні.

1.2 АРМІЇ УКРАЇНИ (продовження)

Панцирник «Остін» М1915 «Черник» зі складу бронедивізіону корпусу Січових Стрільців Української Галицької армії. Осінь 1919 року. На борту машини намальований жовто-блакитний щиток із тризубом і літерами СС (Січові Стрільці) в ньому.

До лютого 1918 року в

складі 1-го панцирного дивізіону УНР значилося вже близько 10 автівок – крім відремонтованих машин, він поповнився панцирниками 34-го відділення 11-го дивізіону російської армії. Скільки «Остінів» було серед них, невідомо. Машини використовували в боях проти красногвардійських загонів на Волині та на Поліссі в січні – лютому 1918 року.

1 березня 1918 року у складі Окремої Запорізької дивізії армії УНР формується «броньова колона старшини Овчаренка» у складі двох бронедивізіонів, загалом 10 панцирників. У складі першого було 7, а другого – 3 автівки (з них 2 «Остіни»). У квітні – травні панцирники брали участь у боях проти частин червоних на Полтавщині і на Донеччині.

У квітні 1918 року почалася реорганізація панцирних сил УНР. Військове міністерство України планувало сформувати 8 броньових дивізіонів по дві батареї з трьох машин у кожній (2 кулеметних і гарматна). Комплектування технікою велося за рахунок колишніх частин царської армії. Однак стан парку був вельми жалюгідним – на 29 квітня 1918 року в дивізіонах замість 48 значилося лише 32 панцирники, з них справними були не більше 4-5 штук. Типи панцирних авто невідомі, окрім 4-го дивізіону, що перебував у Києві: серед шести його машин було 2 «Остіни» М1915 і один М1916.

У листопаді 1918 року створюється Директорія Української Народної Республіки, яку з початку наступного року очолив С. Петлюра. Майже одночасно зі створенням Директорії, наприкінці 1918 року, почалася і реорганізація української армії. До цього часу кількість панцирників сильно скоротилася: 3-й і 8-й дивізіони (перебували в Одесі та Катеринославі) потрапили до рук білих, а 5-й і 6-й (Чернігів і Полтава) – до рук червоних. Проте в грудні 1918 року в складі 1-го Волинського

корпусу військ Директорії формується Луцький панцирний дивізіон (пізніше перейменований на 9-й), який на початок наступного року мав шість панцирників (з них один «Остін» М1915). Пізніше на його озброєння надійшло ще кілька машин. Дивізіон брав участь у боях із червоними і поляками, але до кінця червня 1919 року в ньому не залишилося жодної машини.

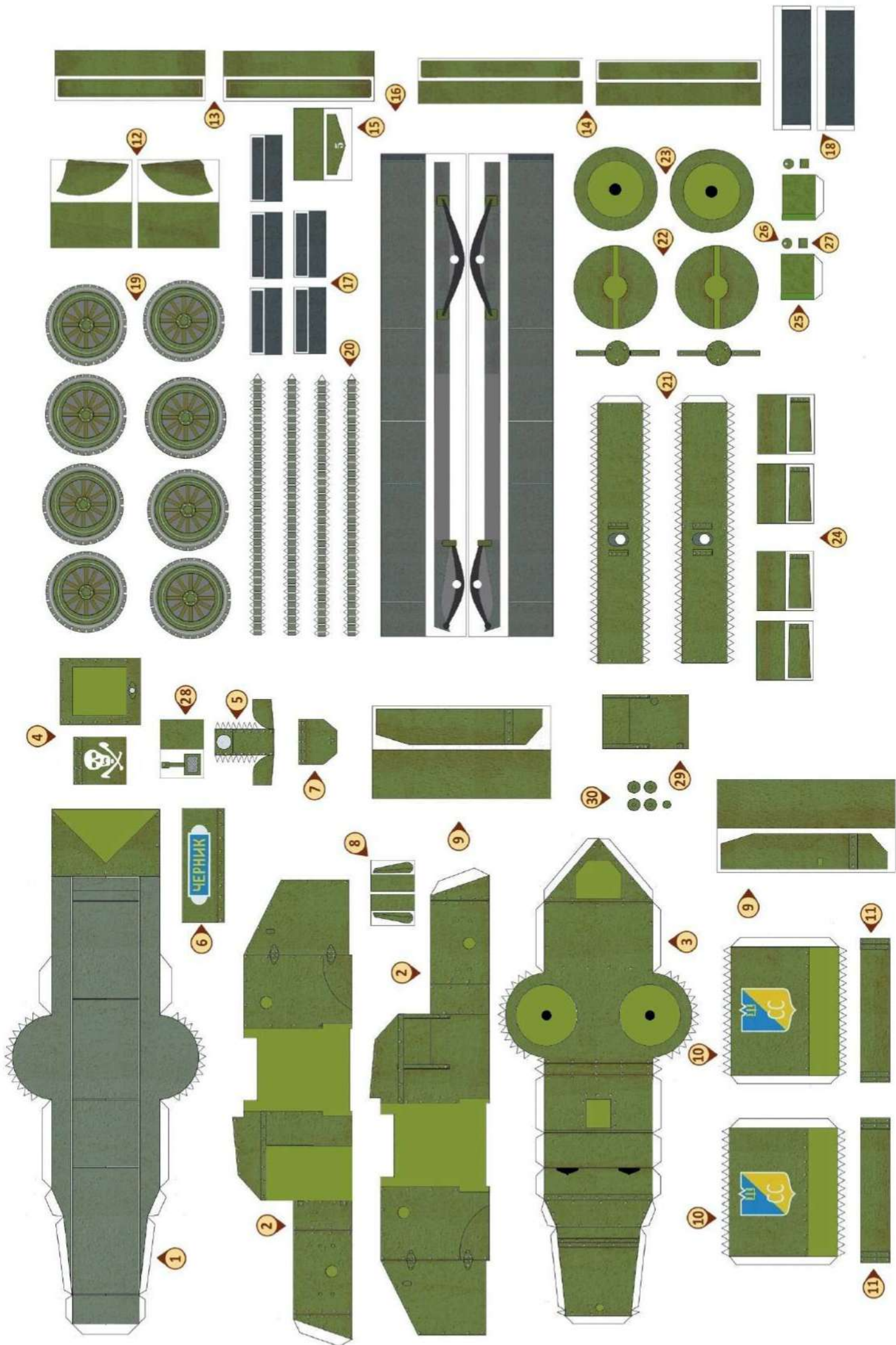
1.3 РККА (продовження)

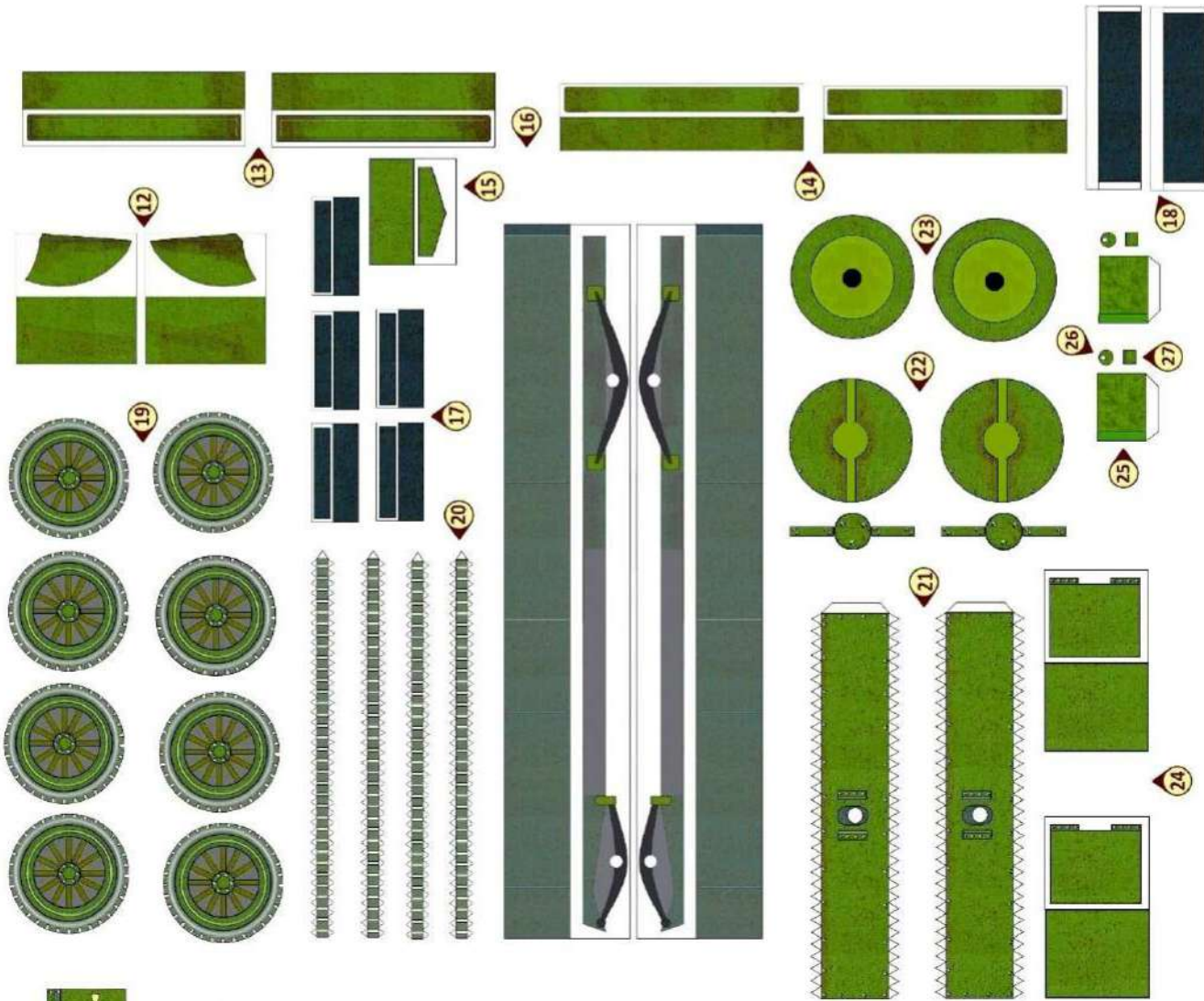
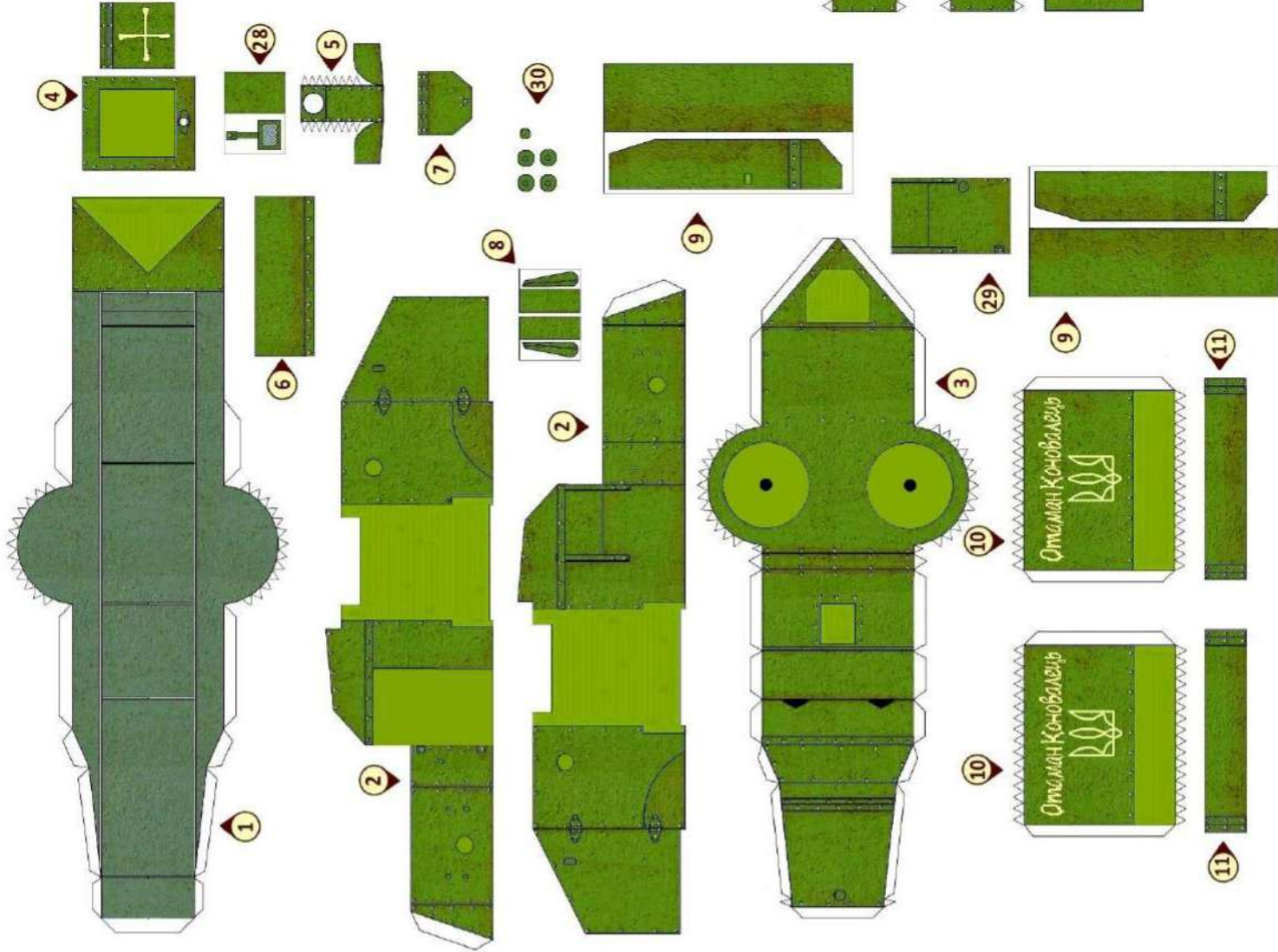
Панцирник «Остін» М1915 одного з автобронезагонів РККА (імовірно 50-го). На оригіналі фото над зображенням черепа помітна назва машини «Антихрист».

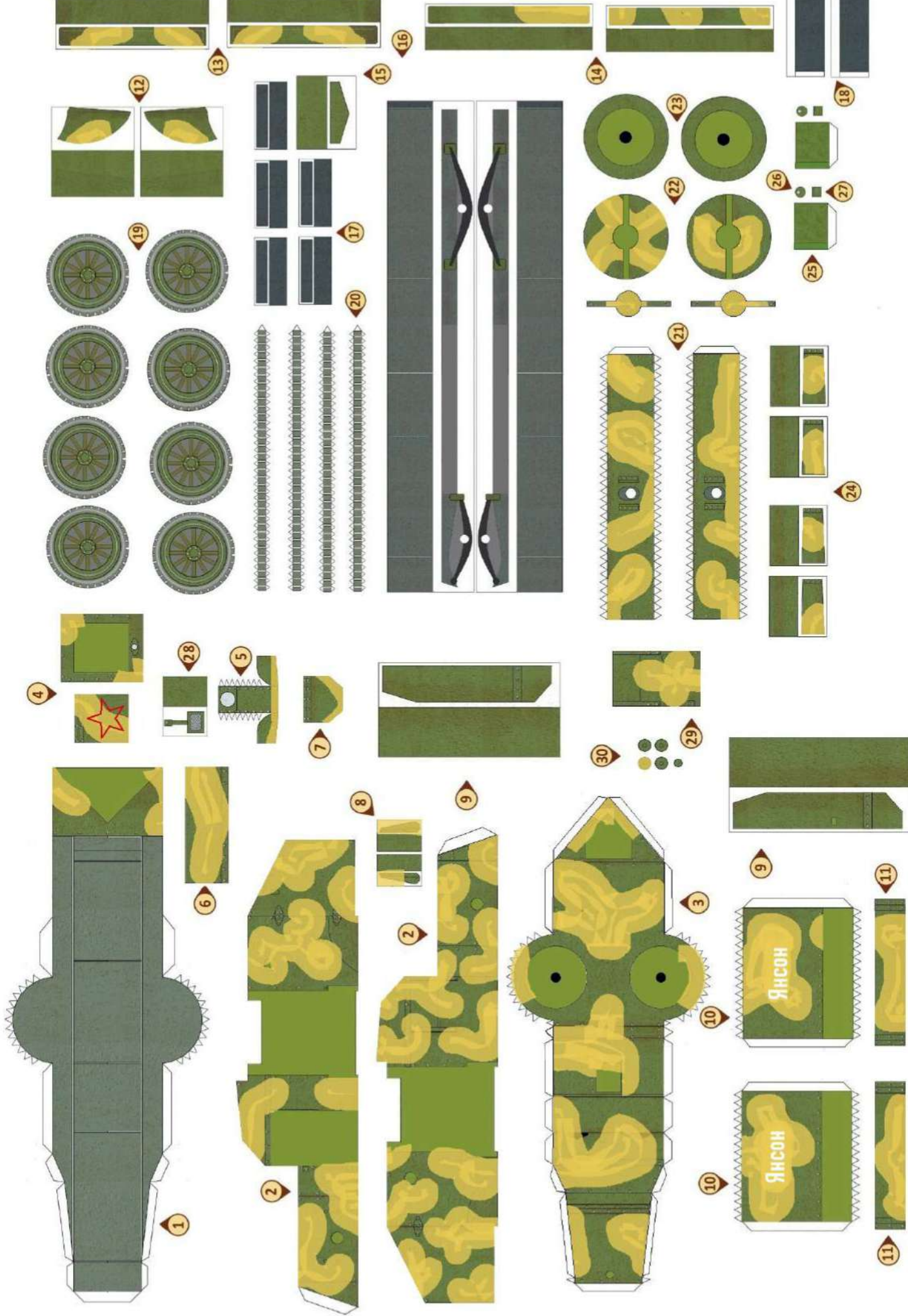
9 вересня 1918 року з'являється тимчасовий штат автопанцирного загону, який мав включати 86 осіб, 4 панцирники (з них один гарматний). Кількість допоміжної техніки не визначалася. Але вже 13 листопада 1918 року наказом Реввоєнсовету

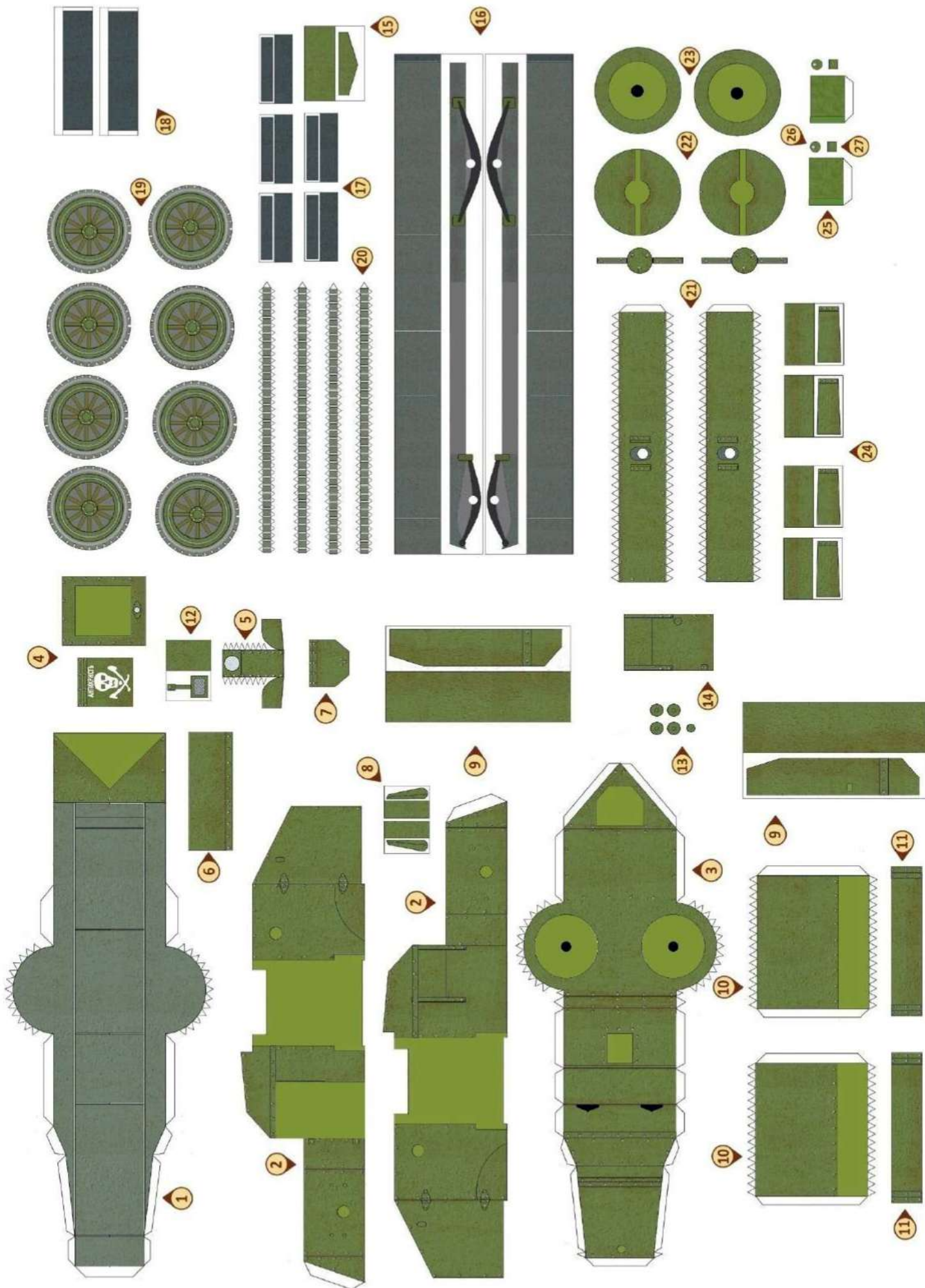

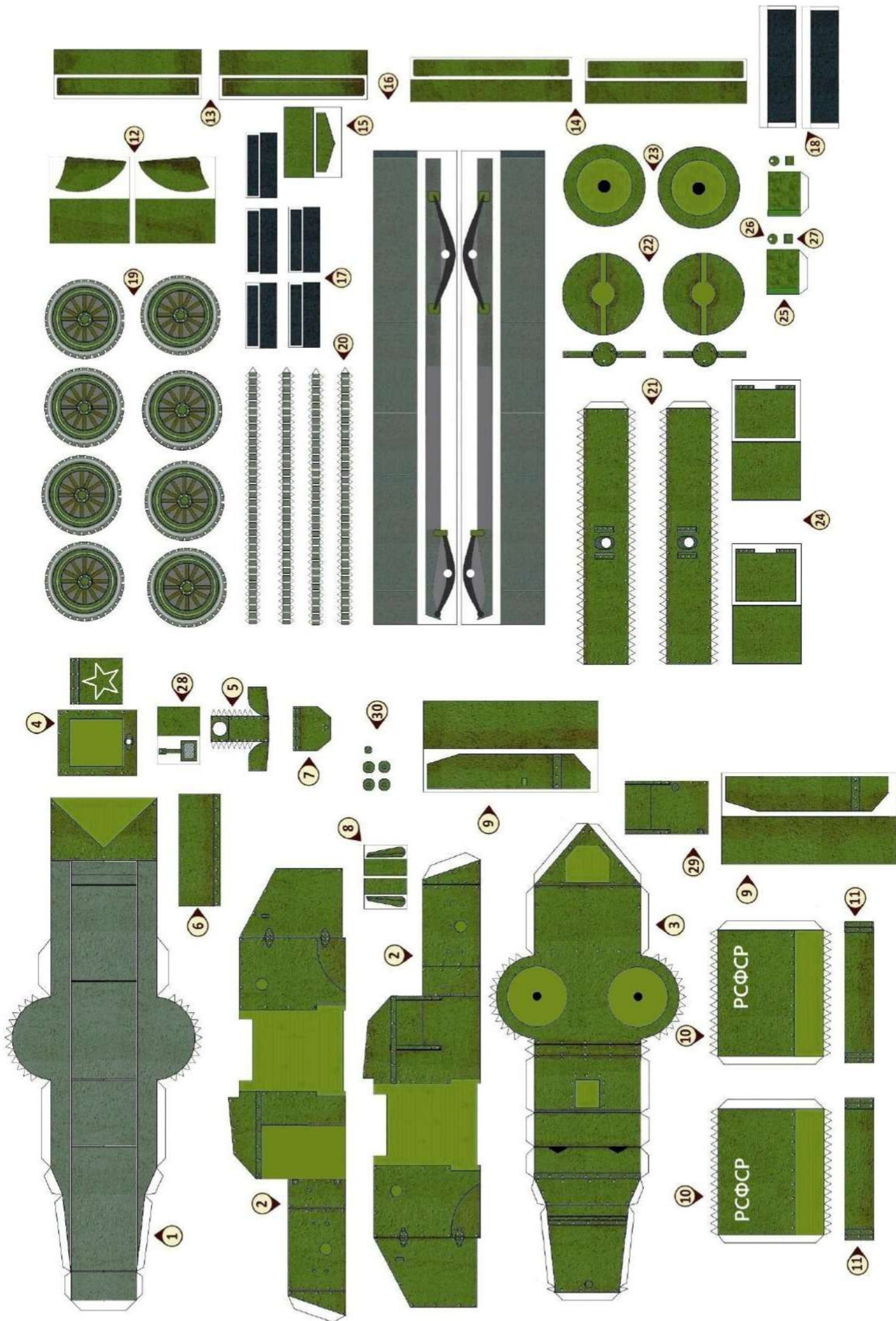
РСФСР № 220 затверджується постійний штат автобронезагону: 100 осіб, 4 панцирники, 12 різних автомобілів, 4 мотоцикли і 3 самокати (велосипеди). З невеликими змінами (вони стосувалися чисельності особового складу) цей штат проіснував до кінця Громадянської війни, при цьому передбачалася, в разі відсутності, заміна гарматного броньовика кулеметним. Якщо на жовтень 1918 року в РККА було 38 бронезагонів, то на жовтень 1919 року їх кількість зросла до 50. Максимальна кількість автобронезагонів (52) була на липень 1920 року, після чого їхня кількість почала зменшуватися. Від самого початку Громадянської війни РККА мала переваги перед своїми супротивниками і в кількості, і в якості автопанцирного майна. У її руках перебували всі центральні склади майна і запчастин, заводи, що випускали нові машини, а також єдина шинонабивна майстерня. Слід сказати, що «Остини» були найбільш масовим типом бронемашин у РККА. У кількісному ж відношенні вони могли становити (в різний час) від третини до половини всіх бойових машин у бронезагонах на фронтах.

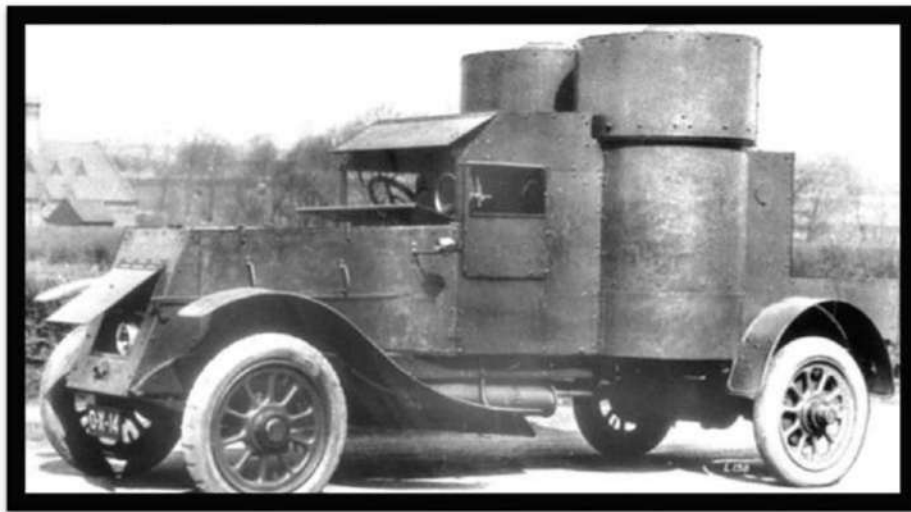

2. Остіни М1915 в автокулеметних частинах царської армії

Випробування першого зразка броневих автомобіля «Остин» 2-ї серії в Англії. 1915 рік. На відміну від серійних машин цього типу, у цього зразка тяга для відкриття бронеліста перед радіатором ще розташована зовні, а також децю інше

бронювання задньої частини корпусу.

Швидко виконання фірмою «Остин» замовлення на панцирники та їхні прийнятні (після модернізації) бойові якості (окрім «Руссо-Балтів» Добржанського, інших кулеметних панцирників на фронті тоді не було) послугували причиною замовлення англо-російським урядовим комітетом у Лондоні ще 50 панцирників у фірми «Остин». Договір було підписано 22 квітня 1915 року з такими термінами поставки: перший панцирник – до 6 травня, 20 машин – до 14 травня і 29 – до 14 червня. Водночас у конструкцію панцирників вносили зміни з досвіду експлуатації «Остинів» М1914: збільшили товщину бронелістів, змінили горизонтальний кут обстрілу кулеметів, вносили зміни в шасі.

Через сильне завантаження фірми «Остин» військовими замовленнями для англійської армії, перші 12 броньовиків нової партії відправили в Росію тільки наприкінці липня 1915 року, потім 17 машин у серпні, 12 – у вересні, в жовтні та 2 – у листопаді. Крім того, в липні з фірмою «Остин» уклали додаткову угоду, за якою замовлення збільшувалося на десять броньовиків. Ці машини відправили в Росію в листопаді – грудні.

Перші «Остини» М1915 прибули з Архангельська до Петрограда в останніх числах серпня, а останні з 60 замовлених – наприкінці грудня 1915 року. Порівняно з попередніми броньовиками випуску 1914 року вони мали раму зміненої конструкції, хоча вигин балок у задній частині (над віссю) зберігся, задню частину балок подовжили. Не виключено, що для виготовлення балок рами використовувався профіль зі сталі більшої товщини, ніж на машинах М1914. Крім того, задній міст тепер підвішували на напівеліптичній (а не еліптичній, як раніше) ресорі та кріпили до нижньої частини останньої. Ймовірно, задні (можливо, і передні) ресори

посилили порівняно з машинами М1914 за рахунок збільшення товщини листів. Також броньовики оснастили колесами з шинами збільшеного розміру (920×135). У результаті цих заходів у нового броньовика до 250 мм збільшився кліренс (200 мм у машин М1914). Крім того, «Остіни» М1915 отримали потужніший двигун у 50 к.с. Це був форсований варіант того самого 4-циліндрового мотора, що стояв на машинах М1914 (об'єм циліндрів на машинах 1-ї серії 111×152, у 2-ї серії - 111×162).

Солдати допомагають панцирнику «Остін» М1915 «Олег» зі складу 36-го автокулеметного взводу піднятися крутою дорогою. 1916 рік. Броньовий захист кулеметів відсутній. На борту закріплена лопата, на баштах видно шланги додаткових баків для охолодження стволів кулеметів під час стрільби.

Бронекорпус «Остінів» М1915 складався з 7-мм бронелистів, виготовлених фірмою «Віккерс». Порівняно з машинами М1914 було змінено форму даху над шофером, що дало змогу вести вогонь із кулеметів уперед по ходу машини. Щоправда, згідно з російськими документами про огляд перших прибулих «Остінів» М1915, їхній бронекорпус у задній частині вкоротили на 450 мм, а також ліквідували двері в кормовому листі корпусу. Усе це призвело до тісноти в бойовому відділенні і незручності посадки і висадки екіпажу (для цього були тільки одні двері в лівому борту).

«Остін» М1915 отримав бронезахист передніх ресор і рами в нижній частині, було прибрано всередину корпусу тягу для відкривання бронелиста перед радіатором (на машинах М1914 були випадки, коли її перебивало під час обстрілу). Нові броньовики мали таку саму схему електрообладнання, конструкцію веж і екіпаж, як і замовлені в 1914 році. Щоправда, для поліпшення витяжки порохових газів із бойового відділення під час стрільби в даху веж збільшили діаметр вентиляційного отвору, закритого броньовим ковпаком. Маса «Остіна» М1915 без екіпажу, озброєння і боскомплекту становила 208 пудів 20 фунтів (3336 кг).

Для озброєння «Остінів» М1915 в листопаді 1915 року на Путиловському заводі замовили 100 комплектів кулеметних станків, ще 20 виготовили майстерні Офіцерської стрілецької школи. Їх монтаж, установку охолоджувальних бачків до кулеметів і озброєння вели майстерні Військової автошколи та Запасної броньової роти.

Перед відправкою на фронт у кормі броньовиків було зроблено додаткові двері. Останні були двох типів – як на «Остінах» М1914 або у вигляді виступаючого клина, щоб хоча б трохи збільшити внутрішній об'єм бронекорпуса. При цьому «клинчасті» різнилися між собою розмірами і розміщенням дверних петель.

Для спостереження за дорогою, під час руху заднім ходом, на даху корпусу перед баштами встановили броньовий ковпак, у задній частині якого був оглядовий отвір.

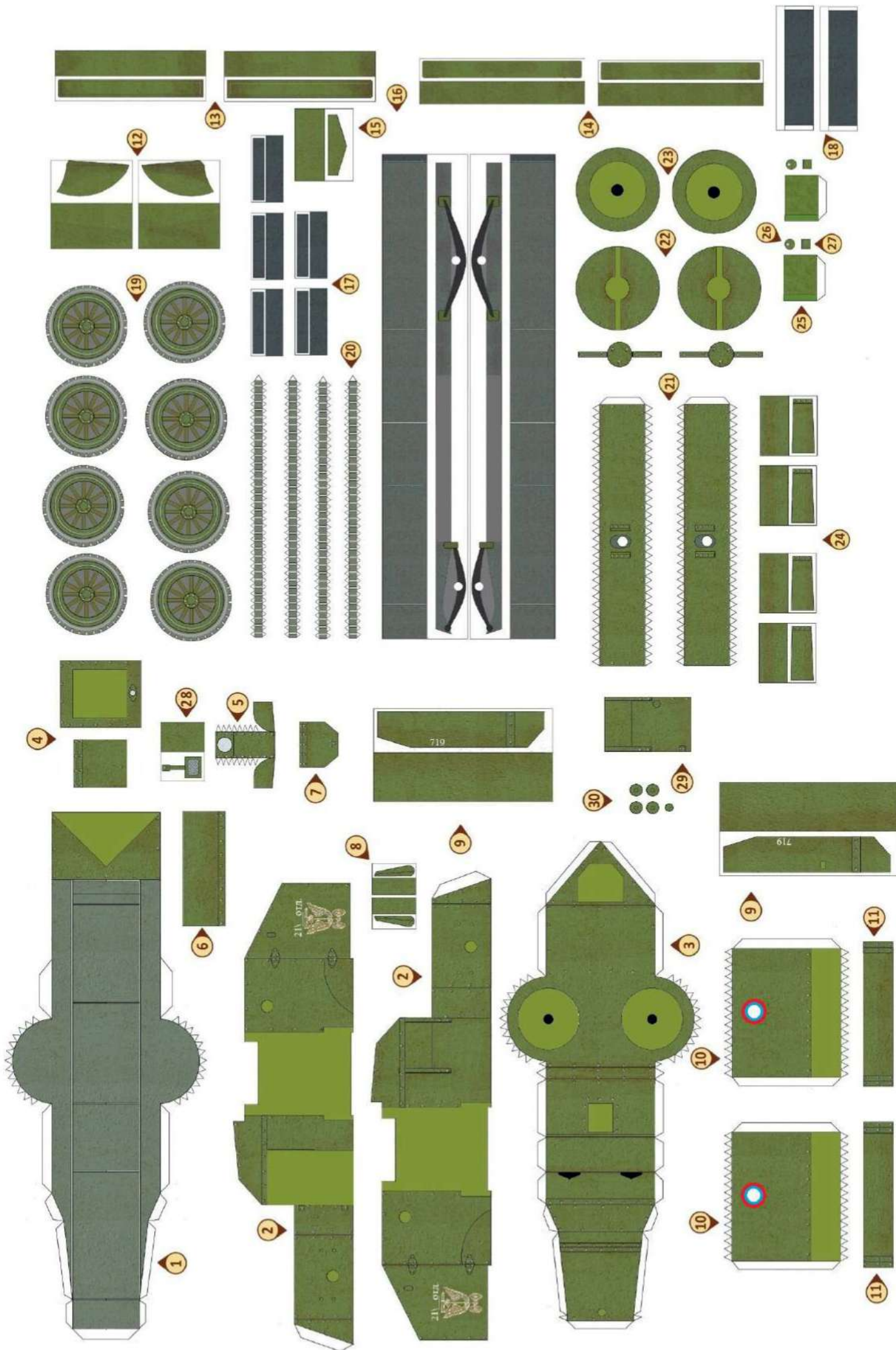
Підготовлена до відправлення в Росію перша партія автомобілів «Остін» 2-ї серії перед будівлею компанії «Остін». Літо 1915 року. Фотографію було наведено у статті,

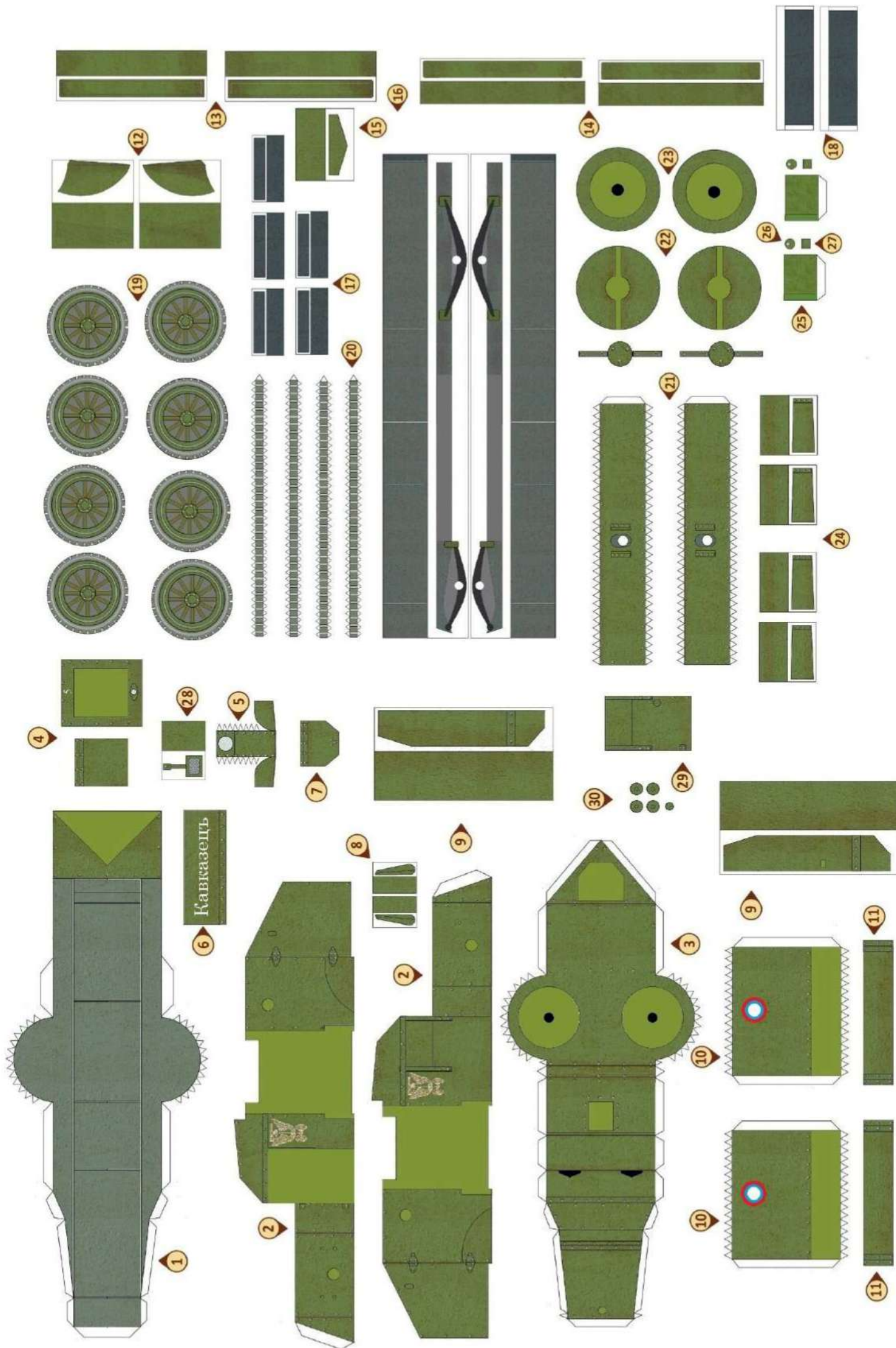
присвяченій роботі фірми «Остін» у роки Першої світової війни, опублікованій у журналі «The Commercial Motors» 1917 року.

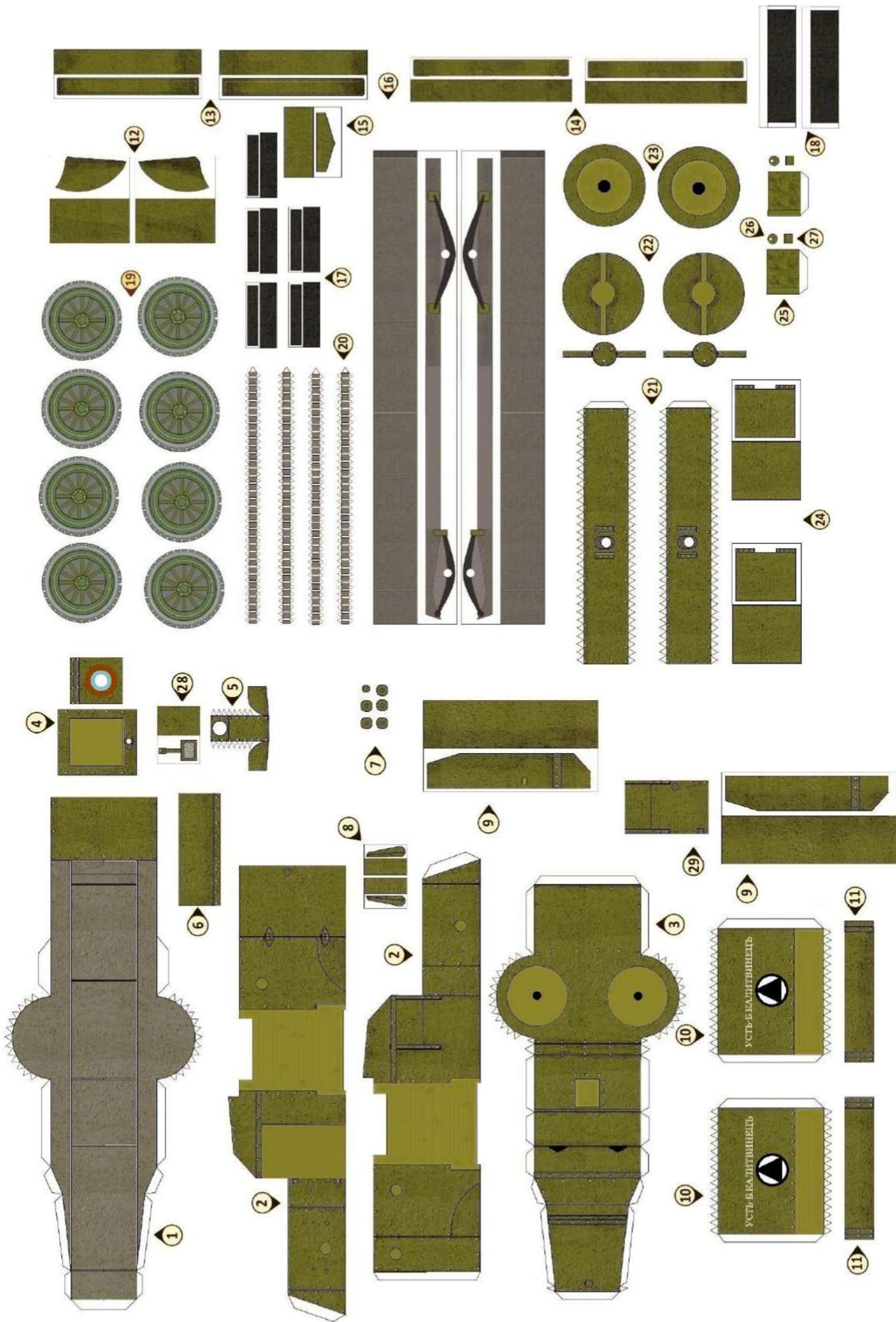
Як і у випадку з машинами М1914, під час боїв гостро постало питання про заднє кермове управління: часто під час бойових виїздів, розвернути важкий броньовик для виходу з-під вогню на дорозі було важко, а часом і неможливо. За наявності другого поста водія машина могла виїжджати в бій заднім ходом, а відходити переднім, що давало змогу рухатися з більшою швидкістю.

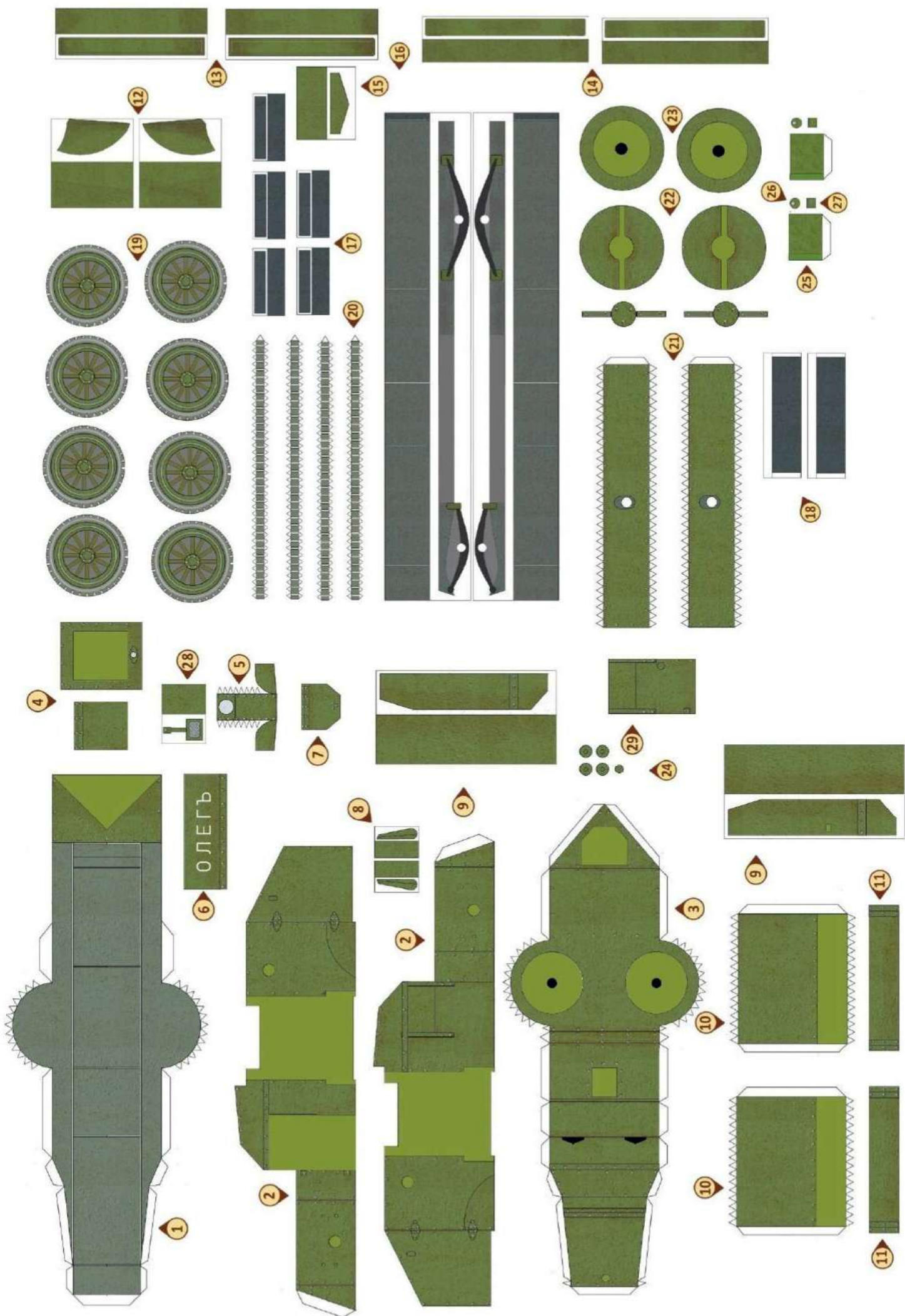
І якщо на «Остінах» М1914 монтаж заднього рульового управління ускладнювався наявністю дверей у кормі, то у машин М1915 їх не було. Тому вже на початку 1916 року на фронті силами автокулеметних взводів почали оснащувати «Остіни» М1915 кормовим постом управління. Ймовірно, піонером у цій справі був 26-й взвод під командуванням штабс-капітана В. Поплавка.

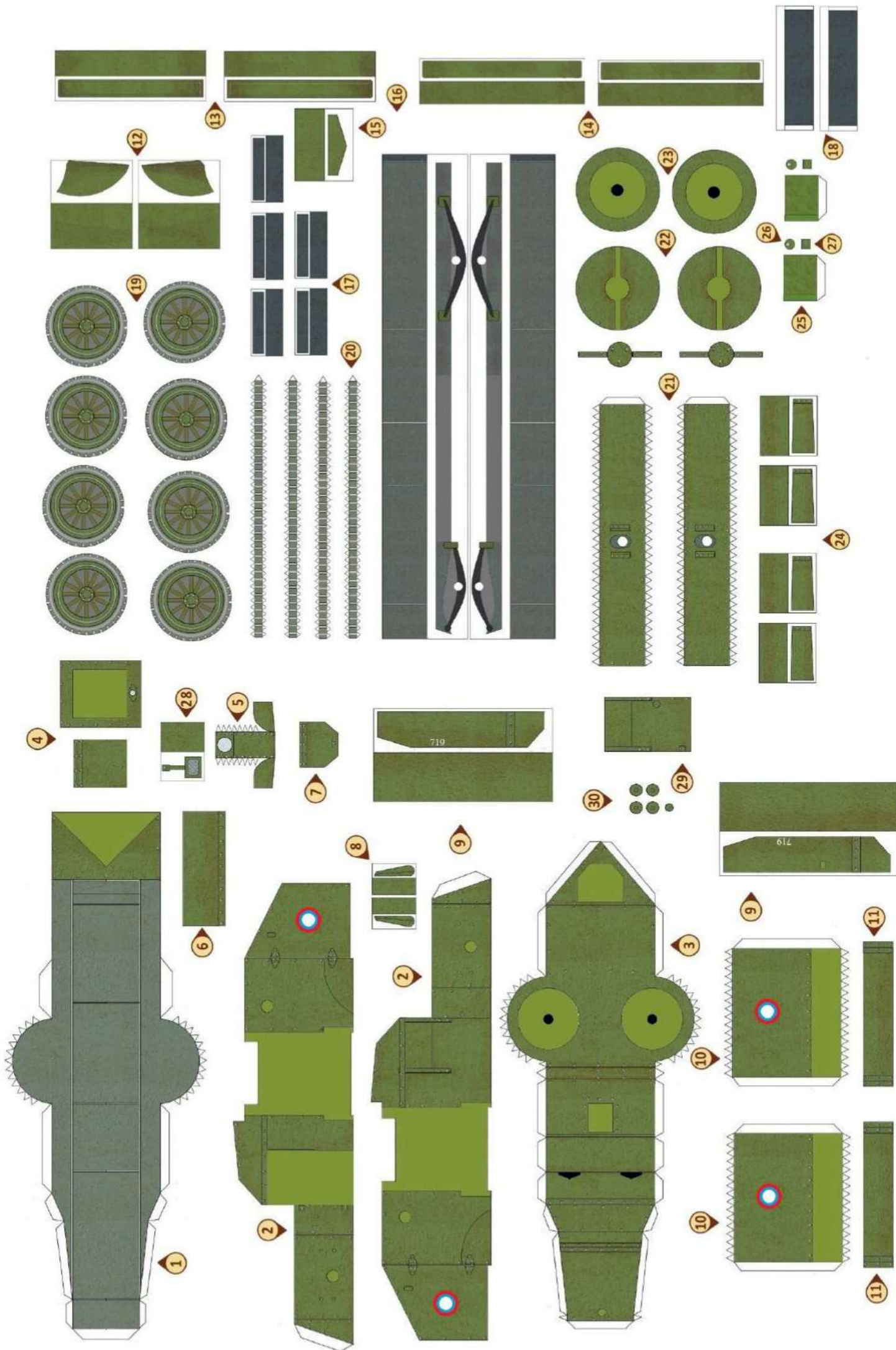
Можливо, що невелику кількість машин обладнали заднім кермом у майстернях Запасної броньової роти, причому проєкт цієї установки розробив старший механік майстерень Зіммерінг. Управління змонтували на одному з навчальних «Остінів» М1915. Однак «Остінів», які отримали заднє управління, було зовсім небагато.

3. Остіни М1915 в інших арміях

3.1 АРМІЇ КРАЇН БАЛТІЇ

Один «Остін» М1915 потрапив до рук латишів. Броньовик, названий «Zemgalietis», використовували до середини 1930-х років, після чого його вежі використовували для побудови іншої машини на шасі вантажівки «Форд».

Три «Остіни» (з них два російського бронювання) як трофеї дісталися

естонцям. Машини перебували на озброєнні естонської армії до середини 1930-х років.

3.2 АРМІЯ БОЛГАРІЇ

Болгарські військовики біля трофейного панцирника «Остін» М1915 «Скобелев». Румунський фронт, листопад 1916 року. Зверніть увагу, що на цій машині встановлено бронезахист коліс.

Один із двох «Остінів» М1915, захоплених болгарськими вояками у росіян восени 1916 року,

як навчальну машину використовували до початку 1930-х років. Обставини захоплення цих панцирників описані далі.

Ще один болгарський трофей – панцирник «Суворов». Листопад 1916 року. Як і «Скобелев» на попередньому фото, ця машина має бронезахист коліс.

Наприкінці 1916 року два дивізіони (4-й і 3-й) перекинули в 6-ту армію новоствореного Румунського фронту (у жовтні та грудні відповідно).

Незабаром машини перекинутого із Західного фронту 4-го броньового дивізіону вступили в бій, підтримуючи частини 36-го Сибірського стрілецького полку 4-го Сибірського армійського корпусу під час їхньої атаки на болгарські позиції біля села Тополуп. Російські бронеавтомобілі діяли тут спільно з броньовиками англійського броньового дивізіону:

«17 листопада 1916 року о 16 годині було призначено загальну стрілецьку атаку, і за сім хвилин до початку її панцирника 24-го відділення «Скобелев» («Остін» М1915) під командою підпоручика Руднева наказали виїхати в бій.

Наблизившись до дротяних загороджень противника, машина відкрила по його окопах вогонь із кулеметів. Але в цей час один за одним снаряди, що розірвалися, своїми осколками вибили задні дверцята і вивели машину з ладу.

Командир відділення, бачачи зі спостережного пункту загибель машини і прийнявши до цього часу загальне командування англійським броньованим ескадроном, наказав виїхати в бій і витягти на буксирі «Скобелева» двома англійськими кулеметними машинами («Ланчестерами»), але ці машини виконати дане їм завдання не могли, оскільки в однієї з них був пробитий кожух кулемета, а інша завдяки м'якому ґрунту наблизитися до «Скобелева» не могла. Тоді командиром відділення було наказано поручику Нарцисову виїхати на своїй бронемашині «Суворов» («Остін» М1915) для надання допомоги «Скобелеву».

«Суворов», не доїжджаючи автомобіля «Скобелев», відкрив вогонь із кулеметів, але в цей час болгарським снарядом було збито башту і розбито колеса. Машина зупинилася, але вогонь із другого кулемета не припинила...»

Екіпажі панцирників загинули, а командир відділення капітан Грабовий був поранений.

До сказаного слід додати, що згідно болгарської версії машини просто застрягли та не змогли вибратись самотійно. Це підтверджується наведеними світлинами, на яких видно, що панцирники не мають видимих ушкоджень. Я ризикну припустити, що перед нами – класичний випадок фальсифікації обставин втрати матеріальної частини з метою уникнути покарання за акт мимовільного «дарування» дорогоцінного озброєння противнику, який росіянами, очевидно, не розглядався хоча б як небезпечний. Відповідно, рекогносцирування місцевості або проводилося формально, або дані, здобуті під час рекогносцирування місцевості не були актуальними, або воно не проводилося взагалі.

Болгарські військовики біля трофейного панцирника «Остін» М1915 «Скобєлев». Румунський фронт, листопад 1916 року.

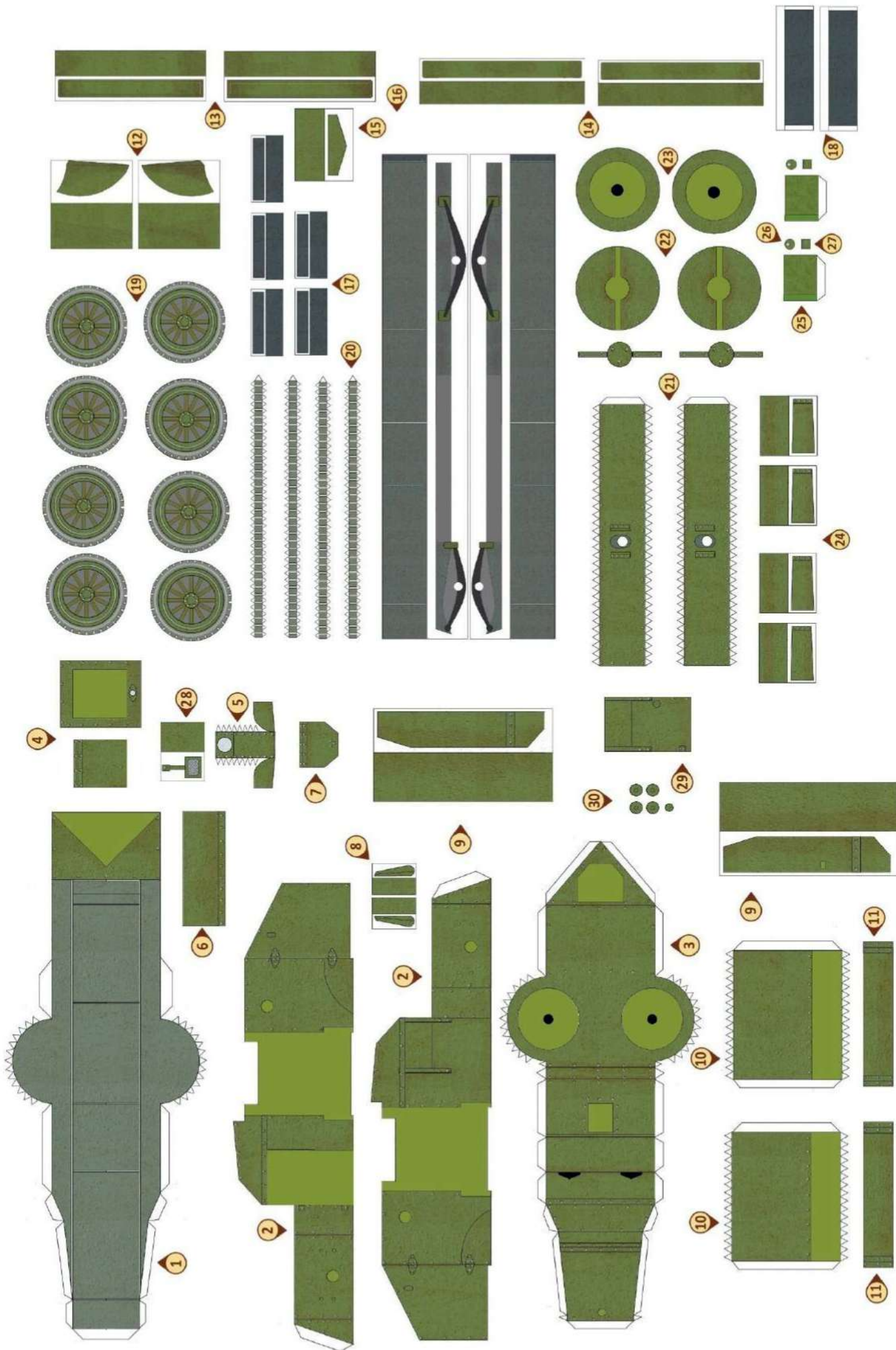

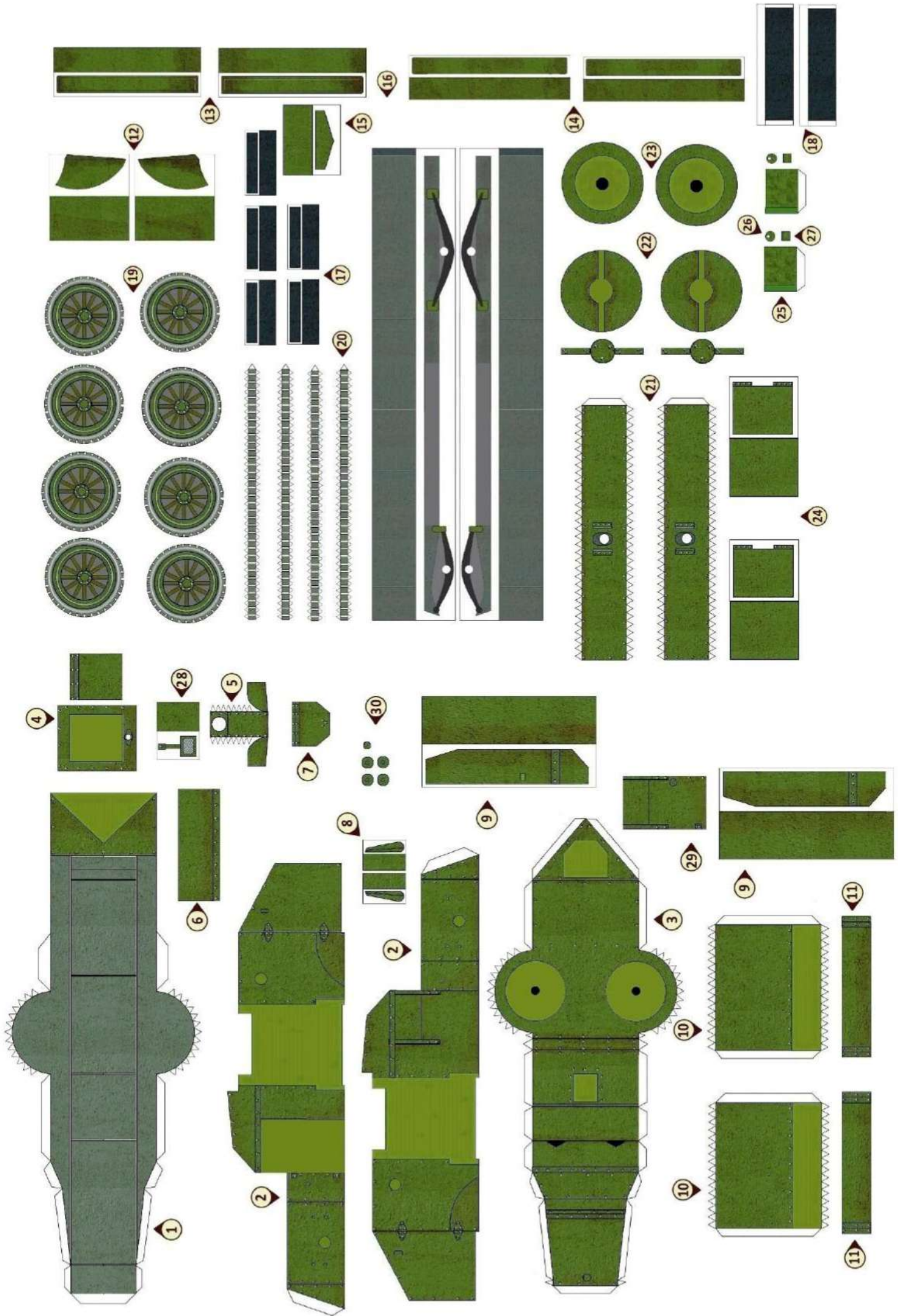
Версія застрягання панцирників також підтверджується доповіддю черговому генералу Ставки Верховного

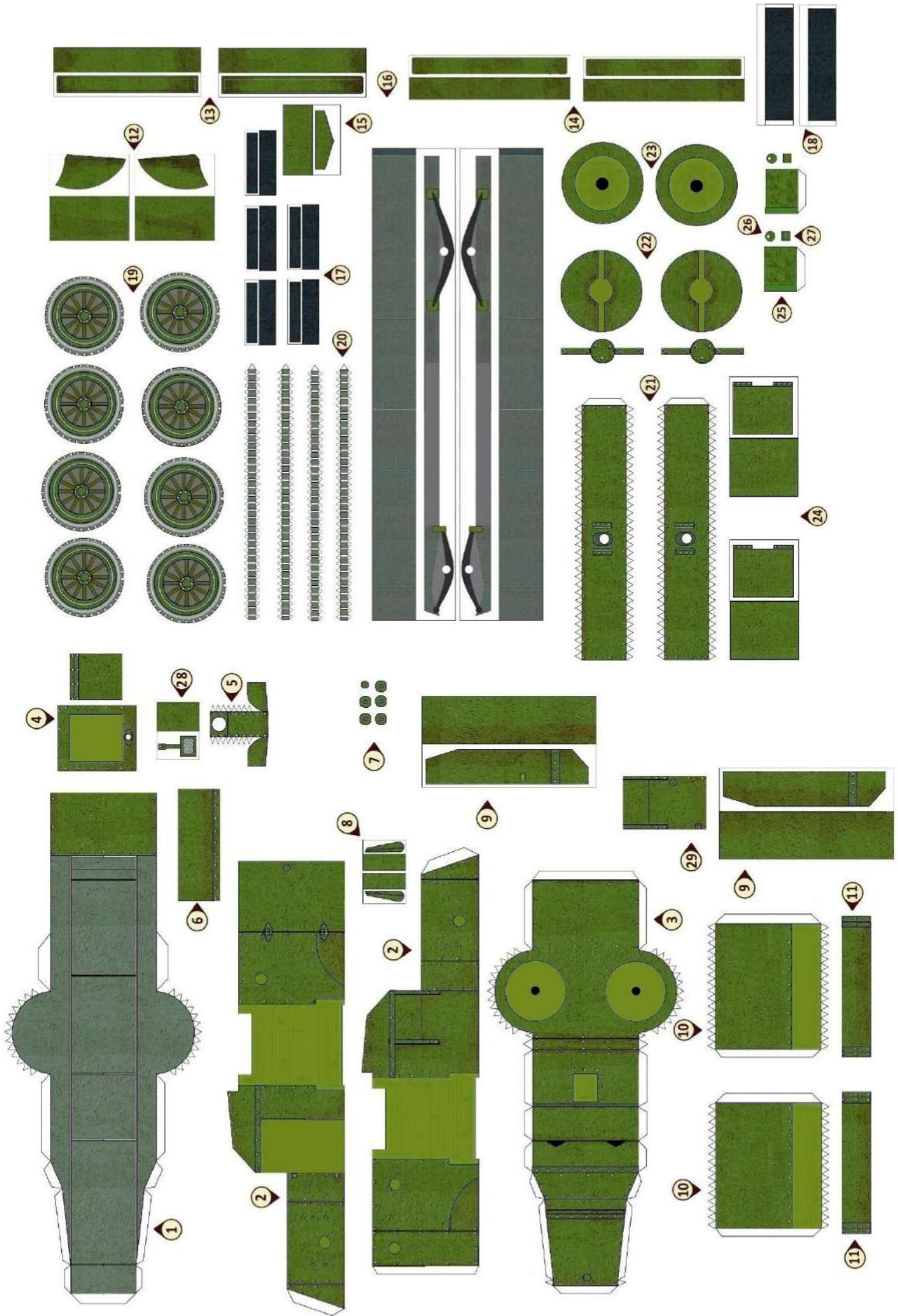
Головнокомандувача від генерал-квартирмейстера при Верховному Головнокомандувачу від 1 вересня 1916 року, відповідно до якої:

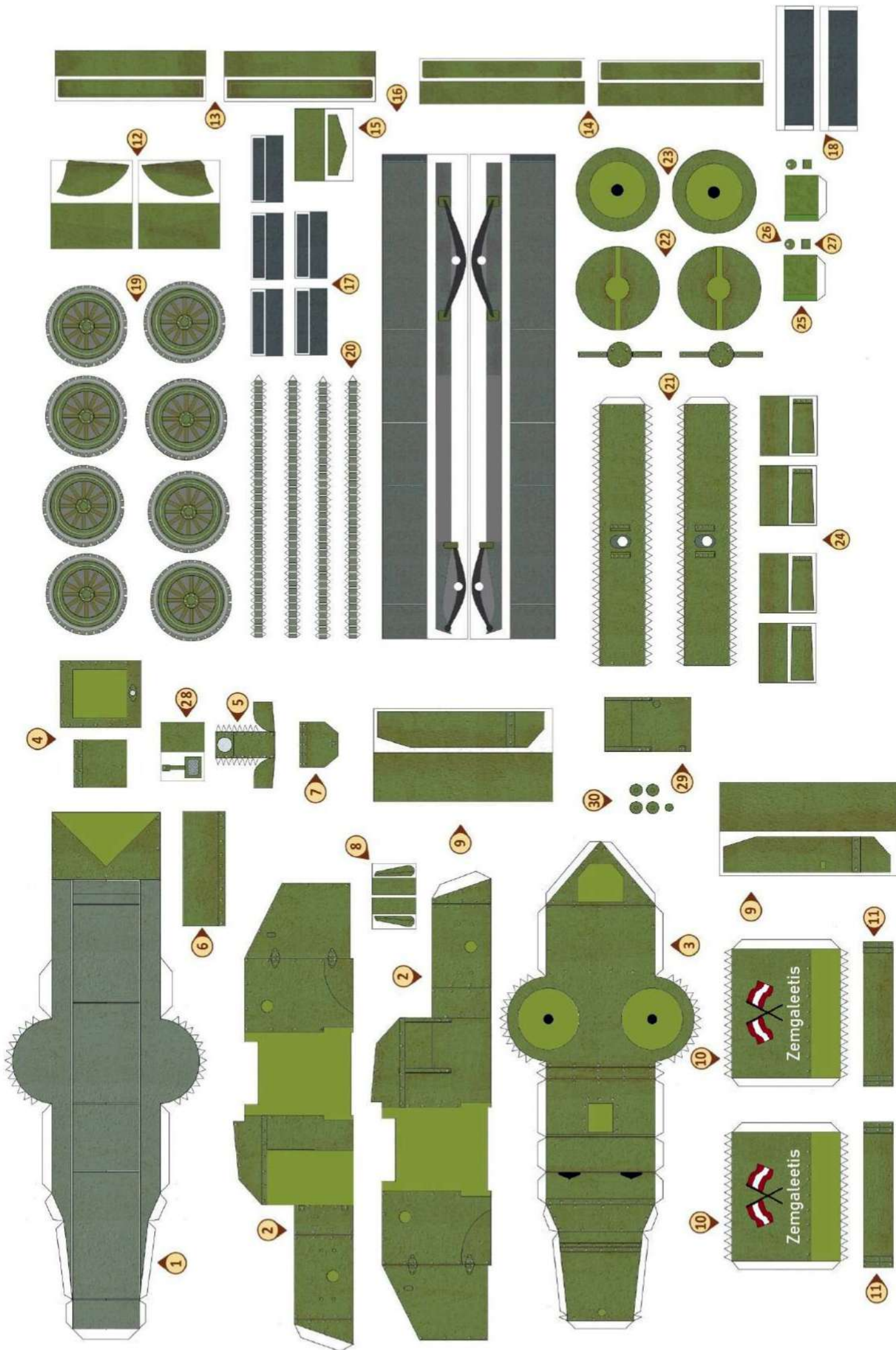
«Наразі всі панцирні дивізіони, створені згідно з наказом Начальника Штабу Верховного Головнокомандувача № 747, завершили формування і перебувають у повній бойовій готовності. Видається вкрай бажаним використовувати для бойової роботи ті з них, які перебувають у складі армій Західного і Північного фронтів, зважаючи на відсутність умов для їхнього належного використання, а почасти і відсутність доріг (наприклад, 4-й дивізіон не в змозі рухатися навіть на легкових машинах), чи не буде визнано можливим тимчасово використовувати деякі з них на Ваш розсуд у межах Південно-Західного фронту, особливо у 7-й та 11-й арміях, де характер операцій і широко розвинена мережа шосе дають повну можливість використовувати ці доволі могутні нині бойові одиниці.»

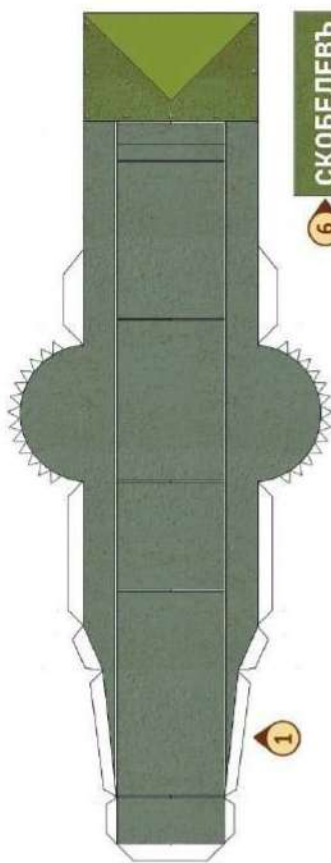
Себто панцирники, зважаючи на істотні недоліки конструкції, халатність екіпажів та/або керівництва та особливості місцевості було втрачено росіянами та було прийнято в експлуатацію болгарським військом.

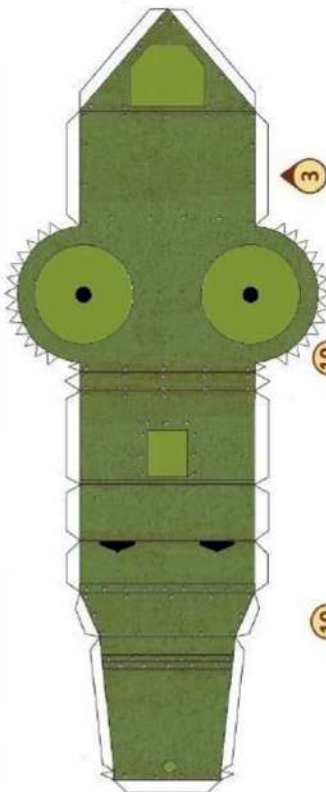
СКОБЕЛЕВЪ

6

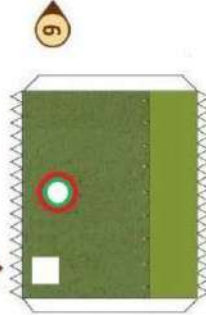

2

9

3

9

11

10

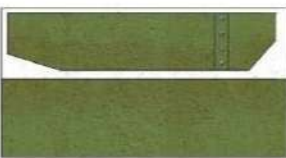

11

4

7

30

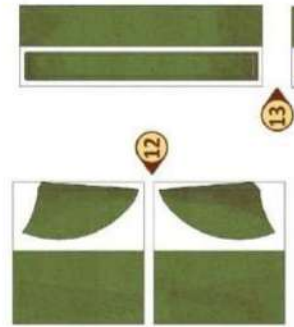

9

11

10

11

12

19

19

19

19

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

13

15

15

15

15

15

15

15

15

15

15

15

15

15

15

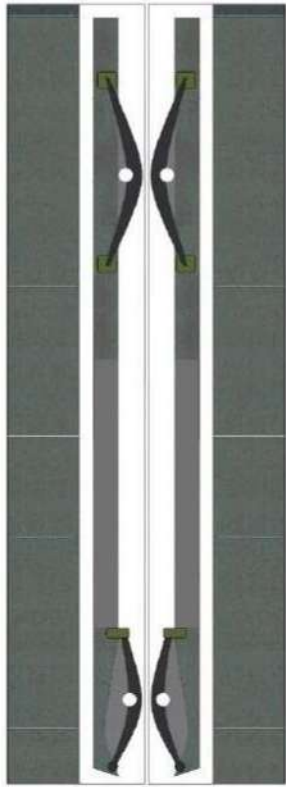
15

15

15

16

16

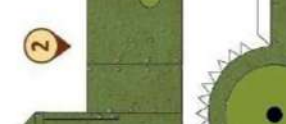
16

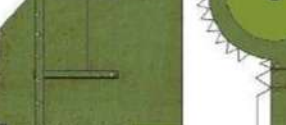
16

16

16

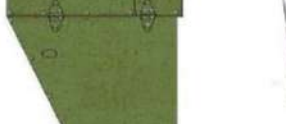
16

16

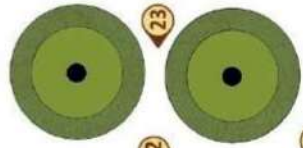
16

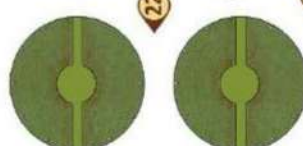
16

16

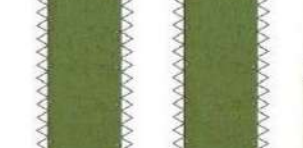
14

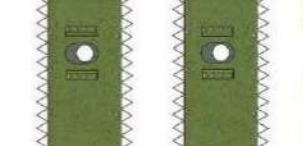
14

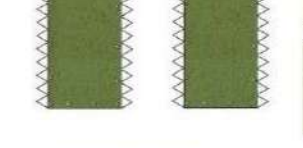
14

14

14

14

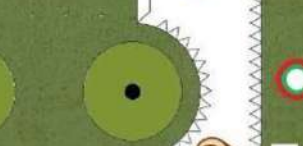
14

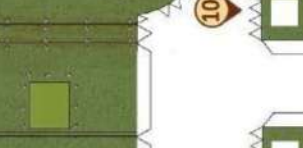
14

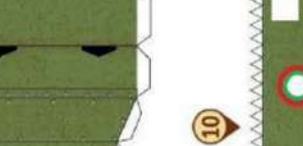
14

14

14

14

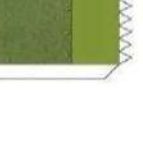
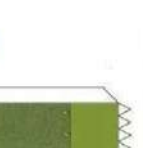
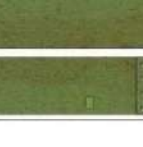
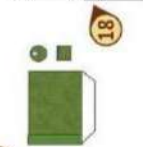
14

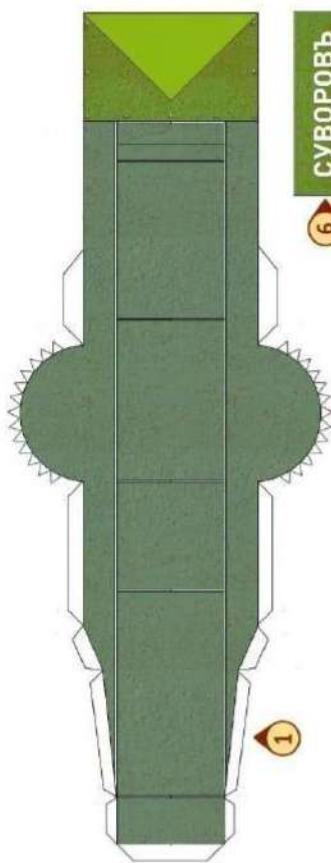
14

18

18

СУВОРОВЪ

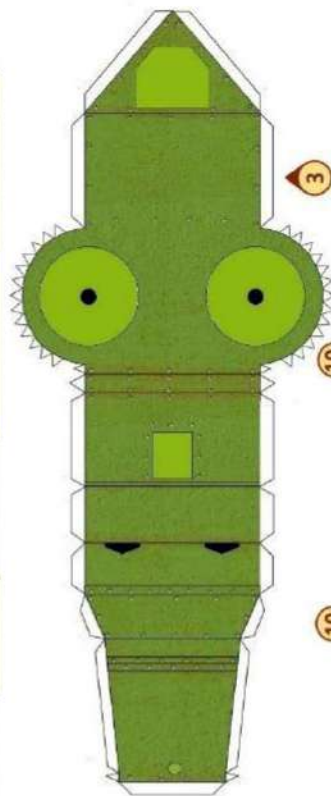
6

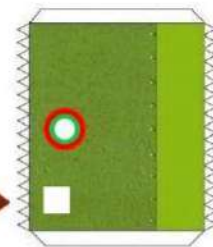
2

9

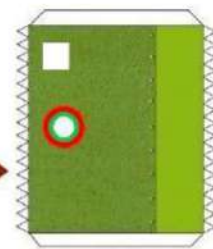
3

9

11

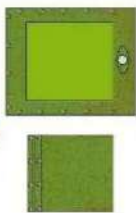

10

11

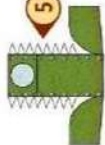
4

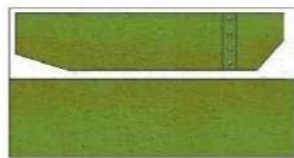
28

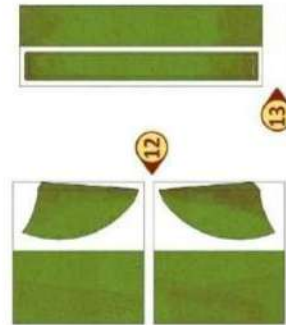
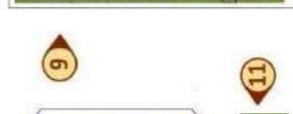
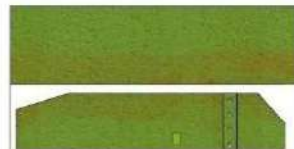
5

7

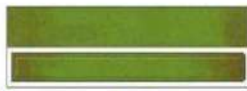

30

12

13

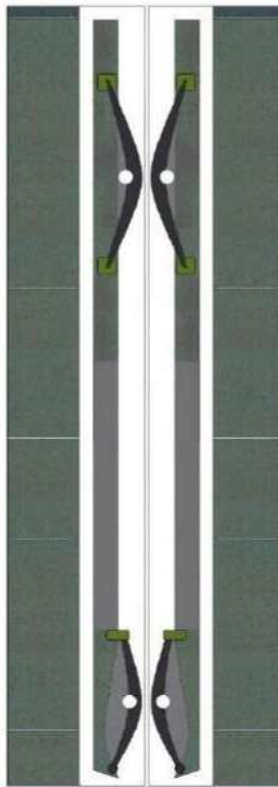

15

17

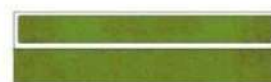
20

16

14

18

19

23

22

21

21

21

24

За нашу і вашу
вольність!
Коротко про першу
совітсько-українську
війну.

Подарунок чи трофей?
Болгарська служба
російських панцирників
Austin M1915.

Бойова конячка царської
армії. Панцирні авто
Austin M1915 у Великій
війні та Перших
визвольних змаганнях.